

Oponentský posudok v inauguračnom konaní na vymenovanie

doc. PhDr. Márie Dobríkovej, CSc., za profesorku v odbore slovenské jazyky a literatúry

Podrobné preštudovanie inauguračného spisu doc. PhDr. Márie Dobríkovej, CSc., mi umožňuje hneď na úvod oponentského posudku konštatovať, že jej vedeckovýskumná, pedagogická a odborná činnosť v oblasti slavistiky je rozsiahla a všestranná, čo svedčí o tom, že inaugurantka je profesionálne, t. j. vedecky i pedagogicky zrelá osobnosť. Potvrďuje to aj moja osobná skúsenosť so spolupráce s doc. Máriou Dobříkovou, ktorá štyri akad. roky (2003/2004 – 2006/2007) pôsobila na Filozofickej fakulte Univerzity v Záhrebe ako v poradí štvrtý zahraničný lektor slovenského jazyka a kultúry na študijnom odbore slovakistika, ktorý bol na našej fakulte založený v akad. roku 1997/1998 ako prvý komplexný slovakistický študijný program v Chorvátsku. V čase, keď sa tento nový študijný odbor iba začal personálne budovať, doc. Mária Dobříková sa etablovala ako vynikajúca spolupracovníčka, skúsená vyučujúca a všestranne fundovaná slovakistka so širokým spektrom slavistických odborných záujmov. Okrem praktických jazykových cvičení viedla časť teoretických prednášok zo slovenskej jazykovedy i literárnej vedy, bola školiteľkou diplomových prác, zabezpečovala tematické exkurzie, pripravovala rôzne odborné, umelecké aj popularizačné podujatia, a to nielen vo fakultnom, ale aj v mimofakultnom prostredí. S veľkým entuziazmom rozvíjala spoluprácu medzi záhrebskou slavistikou a slavistickými aj slovakistickými akademickými pracoviskami na Slovensku. Mimoriadne prínosná bola takisto jej participácia na vedeckovýskumných projektoch nášho pracoviska.

Štvorročné pôsobenie doc. Dobříkovej bolo od vzniku záhrebskej slovakistiky doposiaľ jej najplodnejším obdobím. K tomuto časovému úseku sa viažu dôležité výsledky našej vedeckej spolupráce s inaugurantkou – najmä v oblasti lexikografie a frazeológie. Ako konzultantka projektu „Zapadnoslavenski jezici u usporedbi s hrvatskim“ (Západoslovanské jazyky v porovnaní s chorvátčinou) bola recenzentkou lexikografického diela Marie Kursarovej a Dubravky Sesarovej *Slovačko-hrvatski i hrvatsko-slovački praktični rječnik s gramatikom* (Zagreb, 2005, 511 s.). Najvýznamnejším výsledkom inaugurantkinej spolupráce s profesorkou Željkom Fink Arsovskou na poli slovenskej frazeológie je spoluautorstvo na deväťjazyčnom slovníku komparatívnych frazém *Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema* (Zagreb, 2006, 439 s.). Jej trvalý záujem o chorvátsku frazeológiu potvrdzujú takisto viaceré recenzie chorvátskych frazeografických a frazeologických prác, ktoré publikovala v slovenských odborných časopisoch. Hoci vo vedeckovýskumnej práci doc. Dobříkovej

dominuje bulharsko-slovenský porovnávací aspekt, veľkú pozornosť venuje aj slovensko-chorvátskym kontaktom, napríklad Bohuslavovi Šulekovi, Ferdinandovi Takáčovi, literárnej tvorbe slovenskej menšiny v Chorvátsku a i. O jej stálom záujme o rozvíjanie slovensko-chorvátskych vzťahov svedčí tiež skutočnosť, že medzi svojimi najvýznamnejšími študentmi uvádza bývalú študentku, teraz docentku na záhrebskej slavistike dr. sc. Ivanu Čagaljovú, s ktorou spolupracuje aj v súčasnosti a ktorú navyše pracovne skontaktovala so svojou bratislavskou doktorandkou, chorvatistkou Mgr. Milinou Svítkovou, PhD. Citovaný chorvatistický pracovno-odborný profil inaugurantky sa môže javiť ako fragmentárny v kontexte s jej súhrnnými pedagogickými, vedeckými a odbornými aktivitami, ale z našej, chorvátskej perspektívy si práve tento segment jej doterajšej činnosti zasluhuje osobitnú pozornosť.

Dokumentačné materiály o vedeckej, odbornej a pedagogickej práci doc. Dobříkovej, najmä v oblasti bulharistiky ako hlavného predmetu jej záujmu, ale aj slavistiky v širšom zmysle, sú dôkazom toho, že ide o rozhladenú odborníčku v oblasti slavistického výskumu, ktorého ťažiskom je porovnávacia slovanská frazeológia a paremiológia, čo potvrdzuje aj najväčší počet jej publikácií – viac ako 50 štúdií a odborných prác, 2 monografie a 2 lexikografické diela v spoluautorstve. Jazykový materiál skúma z hľadiska synchronie aj diachronie, pri analýze frazém dôsledne uplatňuje interdisciplinárny prístup, zvlášť pri ich etnofrazeologických a etnolingvistických interpretáciách. V slovenských aj zahraničných odborných kruhoch sa stretla s veľkým ohlasom jej monografia *Vlastné meno ako komponent slovenských a bulharských frazém* (2008, 2014), ktorá je prienikom viacerých vedných disciplín, pričom v nej analyzuje tak frazeologickú, ako aj onymickú a komparatívno-konfrontačnú dimenziu vlastných mien. Hoci tematika existencie a fungovania vlastných mien v jazyku nie je nová a venovali sa jej viacerí frazeológovia, práca doc. Dobříkovej je veľmi originálna. Autorka pristupuje k tejto problematike komplexne, obohacuje ju o širší porovnávací rozmer, čím zaplňa jedno z bielych miest v slovensko-bulharských, ako aj slovensko-slovanských jazykových vzťahoch. Na tomto mieste by som chcela zvlášť spomenúť, že aj do tejto, primárne slovensko-bulharsky zameranej vedeckej monografie s porozumením aplikuje teoretické i praktické poznatky chorvátskych lingvistov (A. Menac, Ž. Fink Arsovski, J. Matešić, N. Pintarić, S. Ribarova, R. Venturin). Z hľadiska teórie frazeológie je významným prínosom inaugurantky viacročný výskum týkajúci sa komponentového zloženia minimálnych frazém, na základe ktorého vymedzila obsah termínu

minimálne frazémy. Ňou definované rovnomenné heslo sa stalo súčasťou slovníka frazeologického pojmoslovia *Frazeologická terminológia* (1995), ktorého je spoluautorkou.

Dôležitý okruh frazeologicky zameraných aktivít inaugurantky predstavuje výskum hudobnej konceptosféry vo frazeológii. Túto problematiku analyzovala vo viacerých štúdiách, neskôr s riešiteľským kolektívom ako vedúca projektu „Metaforické vokálno-inštrumentálne prvky v slovenčine a slovanských jazykoch“, v rámci ktorého pripravila medzinárodnú konferenciu pod názvom *Hudobné motívy vo frazeológii* (2014). Téma oslovila 34 účastníkov z 11 krajín, ktorí vo svojich vystúpeniach pertraktovali hudobný frazeologický koncept v 15 jazykoch (angličtina, bieloruština, bulharčina, čeština, chorvátčina, kašubčina, lotyšтина, maďarčina, nemčina, poľština, ruština, slovinčina, slovenčina, srbčina a taliančina).

Dlhoročná práca s textom umožnila inaugurantke rozšíriť svoju vedeckovýskumnú činnosť aj o oblasť lexikografie. Vo viacerých štúdiách sa venuje kritike umeleckého prekladu, poznatky z tohto tematického okruhu uplatnila pri práci na lexikografických a encyklopedických dielach. Dôležitú časť vedeckého záujmu doc. Dobříkovej tvorí výskum dejín slavistiky na Slovensku s akcentom na históriu a osobnosti slovenskej bulharistiky.

Doc. Dobříková prednáša lingvistické, translátologické a kulturologické predmety pre študijné programy *bulharský jazyk a kultúra* a *slovanské štúdiá* na bakalárskom aj magisterskom stupni. Výučbu širšie slavisticky koncipovaných jazykovedných predmetov zabezpečuje tiež pre doktorandský študijný program *slavistika*. V pedagogickom kontexte treba spomenúť najmä vysokoškolskú učebnicu *Základy bulharčiny. Teória a prax* (2002, 2016), ktorú inaugurantka napísala v spoluautorstve s bulharskou lingvistkou doc. Marinelou Vlčanovou a učebné texty – *Prekladateľské cvičenia z bulharčiny. Texty z oblasti spoločenských, humanitných a prírodných vied* (2016) a *Gramatické cvičenia z bulharčiny I* (2017). Nielen za tieto bulharistické študijné príručky, ale aj za vedeckú, odbornú a popularizačnú činnosť na poli slovenskej bulharistiky získala dvakrát Čestné uznanie a pamätnú medailu ministra kultúry Bulharskej republiky *Za prínos k rozvoju a šíreniu bulharskej kultúry* (1998, 2003) a tiež vyznamenanie Bulharskej akadémie vied *Za zásluhy o rozvoj bulharistiky* (2013).

Doc. PhDr. Mária Dobříková, CSc., je členkou viacerých vedeckých organizácií, odborných komisií, editorkou zborníkov z medzinárodných konferencií, recenzentkou domácich aj zahraničných vedeckých časopisov, monografií a zborníkov, posudzovateľkou vedeckých projektov, školiteľkou a oponentkou bakalárskych, diplomových aj doktorandských prác atď.

Popri tejto činnosti na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave už takmer desaťročné úspešne vedie Katedru slovanských filológií, ktorá je najmä jej zásluhou jediným vysokoškolským pracoviskom na Slovensku, kde možno študovať bulharčinu, chorvátčinu, slovinčinu a srbčinu ako samostatné študijné odbory.

Najmarkantnejším svedectvom, že inaugurantka je v oblasti slavistického výskumu známou a rešpektovanou autoritou, je 244 citačných ohlasov na jej vedecké a odborné publikácie, pričom okrem domácich, slovenských citácií a recenzií, boli jej práce doposiaľ citované a recenzované v ďalších siedmich krajinách (Česko, Bulharsko, Chorvátsko, Macedónsko, Nemecko, Srbsko a Slovinsko).

Svojou všestrannou akademickou činnosťou, rozsahom a kvalitou vedeckej a pedagogickej práce doc. PhDr. Mária Dobříková, CSc., preukazuje, že spĺňa všetky scientometrické kritériá a zodpovedá požiadavkám kladeným na vysokoškolského profesora. Preto navrhujem, aby sa po úspešnej inaugurácii doc. PhDr. Márii Dobříkovej, CSc., udelil vedecko-pedagogický titul

profesorka v odbore *slovanské jazyky a literatúry*.

Zagreb, 20. 11. 2018

prof. dr. sc. Dubravka Sesar

oponentka